Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 16 januari 1943 kl. 4 e. m.

Memorial, med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1942, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1943.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg, Berling, Nordenson, Sandén, Friggeråker, Sundvik, Sylwan* och *Ohlin;*

från andra kammaren: herrar *Svedman, Paulsen, Andersson* i Falkenberg, *K. A. Westman, Hall, Andersson* i Munkaljungby, *Ericsson* i Åtvidaberg och *Sundberg.*

Berättelse till bankoutskottet angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning.

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank få fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1942.

De ekonomiska förbindelserna mellan Sverige och främmande länder ha icke i mera avsevärd grad förändrats under år 1942. Betalningarna i valutor mellan Sverige och utlandet ha till följd av den begränsade utrikeshandel, som kunnat upprätthållas, varit starkt inskränkta. Spärrningen av de svenska tillgodohavandena i Förenta staterna har kvarstått, men dess verkningar ha i avsevärd grad kunnat mildras genom att den generella licens för Sverige, som i Förenta staterna handhaves av svenska beskickningens och riksbankens representant i New York, fortsatt att vara i kraft.

På den svenska valutamarknaden höjdes den 23 januari säljkursen på danska kronor från 81.25 till 87.90, samtidigt som clearingkursen med Danmark steg från 81.08 till 87.70 för 100 danska kronor. Dessa kursjusteringar berodde på den uppvärdering av den danska kronan i förhållande till övriga valutor och till guld, som efter underhandlingar med bland andra riksbanken vidtogs av Danmarks Nationalbank. I början av augusti upptogs den portugisiska escudon och i början av oktober den argentinska peson till officiell notering. Säljkursen för 100 escudos fastställdes till 17.60 kronor, och undergick sedermera smärre fluktuationer för att vid årsskiftet uppgå till 18.10. För den argentinska valutan var säljkursen till en början 101 och från den 22 december 100 kronor för 100 pesos. I övrigt ha icke de officiella valutanoteringarna förändrats under året.

Utvecklingen av den löpande betalningsbalansen med utlandet har alltsedan försommaren 1940 medfört ett valutatillflöde till den svenska marknaden. Huvuddelen av de inströmmande valutorna tillfördes riksbanken. Genom att en omplacering från valutor till guld av riksbankens utländska reserver i viss utsträckning ägt rum, sjönko emellertid riksbankens valutatillgångar under året, medan guldbehållningen väsentligt ökades. Om hänsyn tages till valutornas inköpspriser och icke till de i nedanstående tabell redovisade bokföringsvärdena samt om inom landet köpt guld icke medräknas, kan nettoinströmningen av guld och valutor under år 1942 beräknas ha uppgått till omkring 269 milj. kr. Då samtidigt affärsbankernas valuta-

ställning enligt bokföringsvärdena undergick en försämring med omkring 16 milj. kr., kan den sammanlagda valutainströmningen till bankerna anslås till omkring 253 milj. kr.

Riksbankens och affärsbankernas guld och valutor.

(Miljoner kronor; vid månadens slut.)

	Riksbankens guldbehållning (dagsvärde)	Riksbankens ställning till utlandet			Affärsbankernas ställning till utlandet		
		tillgångar[1])	skulder	netto	tillgångar	skulder	netto
1941 december	938.2	834.2	74.0	+ 760.3	101.3	226.7	— 125.4
1942 mars . . .	1,162.4	707.7	75.7	+ 632.0	97.4	228.3	— 130.9
juni	1,296.9	596.0	53.0	+ 543.0	95.4	237.1	— 141.7
september	1,347.6	585.6	35.6	+ 550.0	101.6	236.2	— 134.7
december	1,406.7	579.6	28.3	+ 551.3	93.2	234.1	— 140.9

Vid bedömandet av den inverkan, som betalningsförbindelserna med utlandet ha på den inhemska kreditmarknadens läge, bör utom riksbankens nettoförvärv av guld och valutor jämväl beaktas övriga utlandet berörande transaktioner, som ha en ur kreditmarknadssynpunkt likartad karaktär. Hit höra särskilt de valutabelopp, som inköpts av riksbanken och därefter ställts till statens förfogande för finansiering av statliga uppköp i utlandet, betalningarna över clearing och sådan kreditgivning till utlandet, som giver upphov till ett tillskott av betalningsmedel på marknaden. En beräkning, som tager hänsyn till samtliga dessa faktorer, giver vid handen, att medan förändringar i betalningsförhållandena gentemot utlandet under år 1941 gåvo till resultat en ökning av penningmarknadens likvida medel med omkring 550 milj. kr., motsvarande ökning för år 1942 stannade vid omkring 150 milj. kr.

Huvudsakligen som en följd av ovan berörda förhållanden samt på grund av de fortsatta statliga utbetalningsöverskotten har utvecklingen på kreditmarknaden i vissa avseenden präglats av en expansion. Sålunda har sedelcirkulationen uppvisat en stegring under året, samtidigt som allmänhetens behållning på inlåningsräkningar i kreditinstituten vuxit. Å andra sidan har bankernas totala utlåning icke visat någon nämnvärd tendens att ökas. För affärsbankernas del ha hypotekslånen undergått en viss ökning, huvudsakligen till följd av den stegring av lånen mot statsobligationer, som stått i samband med de två under hösten emitterade premielånen, samt i någon mån på grund av ökning av inteckningslånen. Då samtidigt portföljen av inhemska växlar minskats, har den totala utlåningen inom landet icke visat

[1]) Avser endast sådana tillgångar, som medräknas i den supplementära sedeltäckningen.

några mera betydande förändringar under året. Genom att affärsbankernas inlåning ökats, ha betydande placeringar i skattkammarväxlar och kortfristiga statsobligationer kunnat göras.

I bankofullmäktiges skrivelse den 21 april 1942 angående penningpolitiken betonades vikten av effektiva åtgärder för att främja det enskilda sparandet. Fullmäktige framhöllo bland annat, att oberoende av de krav på ökat sparande, som den statsfinansiella situationen ställde, hänsynen till den penningpolitiska och allmänt ekonomiska utvecklingen gåve anledning att starkt betona angelägenheten av att åtgärder för att främja sparandet vidtoges. Beträffande ränteutvecklingen anförde fullmäktige, att den räntestabilisering som åsyftades avsåge att giva en fast utgångspunkt för en mera restriktiv politik på penning- och kapitalmarknaderna.

Önskvärdheten av och motiven för en stabilisering av räntenivån utvecklades ytterligare i fullmäktiges skrivelse den 1 oktober 1942 till riksgäldskontoret, i vilken riksbanken hemställde att statens skuldförbindelser till ett belopp av 500 miljoner kronor måtte för fullföljande av riksbankens valutavårdande verksamhet vid behov ställas till förfogande.

Den eftersträvade ränteutvecklingen har i huvudsak realiserats. Bankernas in- och utlåningsräntor ha sålunda varit oförändrade. Räntan på skattkammarväxlar med en löptid av högst sex månader har legat på det mot slutet av föregående år uppnådda enprocentsläget. Vissa från riksgäldskontoret rekvirerade skattkammarväxlar ha vid några tillfällen försålts på den inhemska marknaden av riksbanken. Läget på obligationsmarknaden har varit sådant att långfristiga 3 $^1/_2$ procents statsobligationer noterats omkring pari.

Riksbankens nettovinst uppgick under år 1942 till 19,381,373: 25 kronor mot 19,476,338: 40 kronor år 1941. Härvid har liksom under år 1941 resultatet av handeln med guld icke medräknats, medan å andra sidan de under år 1942 förhållandevis obetydliga kostnaderna för guldtransporter icke belastats vinst- och förlustkontot.

Årets vinstresultat har i betydande grad påverkats av de inkomster, som riksbanken haft till följd av försäljningar, som verkställts inom landet av obligationer inköpta på den svenska marknaden eller förvärvade från utlandet. Härvid ha dels kursvinster uppstått, dels räntor tillförts riksbanken. Även vissa poster svenska aktier, som befunnit sig på utländska händer, ha inköpts av riksbanken för försäljning inom landet. De obligationer, som riksbanken förvärvat inom landet huvudsakligen under senare delen av år 1941 och de första månaderna år 1942, ha under återstoden av året så gott som helt försålts.

Av betydelse för det ekonomiska resultatet av riksbankens verksamhet under årets senare del har även varit, att fullmäktige i oktober beslöto gottgöra riksgäldskontoret ränta på medel innestående på kontorets checkräkning i riksbanken intill ett belopp, motsvarande storleken av kontorets

växelkrediter i riksbanken, och efter samma räntesats som tillämpas för dessa krediter. Detta beslut kommer även att påverka riksbankens vinst för år 1943.

Guldbehållningen har vid uppgörandet av bokslutet för år 1942 upptagits till ett värde av 2,480 kronor per kilogram. Skillnaden mellan inköps- och bokföringspriserna har vid inköp av guld debiterats ett särskilt guldregleringskonto. Vid försäljning av guld har detta konto krediterats med skillnaden mellan försäljningspriset och bokföringsvärdet.

De utländska valutorna hava upptagits till lägre kurser än de vid årets slut gällande. Vid köp och försäljning av valutor har skillnaden mellan tillämpade kurser och bokföringskurser debiterats, respektive krediterats kursdifferenskontot.

Saldot av kursdifferens- och guldregleringskontona har i balansräkningen den 31 december 1942 upptagits såsom tillgång med sammanlagt 446,399,404: 96 kronor. Motsvarande saldo vid slutet av år 1941 utgjorde 243,699,075: 66 kronor.

Vinst- och

DEBET. (Utgifter och förluster)	1941 Kronor		1942 Kronor		1942 Kronor	
Lånerörelse.						
Räntor på checkräkning	46	99	72	91		
Avskrivna eller inom linjen förda, såsom osäkra ansedda fordringar	4,074	62	2,851	51	2,924	42
Förvaltningskostnader.						
Avlöningar:						
Arvoden till fullmäktige, suppleanter för fullmäktige samt inspektören för pappersbruket	53,419	27	52,509	32		
Avlöningar till direktionsledamöterna samt vikarier för deputerade	111,999	86	111,606	—		
Avlöningar till ordinarie tjänstemän	2,895,550	03	2,716,055	74		
Arvoden till styrelseledamöterna vid avdelningskontoren och suppleanter för dem	104,299	49	104,329	09		
Arvode till ombudsmannen vid avdelningskontoret i Malmö	2,400	—	2,400	—		
Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	611,746	27	731,381	78		
Arvoden och särskilda ersättningar	48,345	89	27,856	28		
Rörligt tillägg	484,961	06	481,375	10		
Kristillägg	193,910	66	465,560	11		
Barntillägg	23,289	12	20,755	53	4,713,828	95
	(4,529,921	65)				
Pensioner m. m.:						
Pensioner till f. d. befattningshavare	352,809	93	389,461	67		
» åt efterlevande till f. d. befattningshavare	219,971	71	230,060	41		
Diverse pensioner och understöd	7,387	14	7,296	—		
Dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare	81,351	—	71,331	—		
» » efterlevande till f. d. befattningshavare	1,860	—	1,873	60		
» å diverse pensioner och understöd	2,438	—	2,319	—		
Rörligt tillägg	—	—	10,252	05		
Kristillägg	31,343	88	80,253	49		
Barntillägg	—	—	27	—	792,874	22
	(697,161	66)				
Förvaltningsutgifter	1,394,336	01			1,416,275	36
Kostnader för sedeltryckeriet[1])	410,344	10			466,440	38
Kostnader för pappersbruket i Tumba[1])	890,182	81			673,111	98
Övriga utgifter	298,932	74			696,477	45
	8,225,000	58			8,761,932	76
Vinst	19,476,338	40			19,381,373	25
Summa	27,701,338	98			28,143,306	01

[1]) Förlag för löpande utgifter utöver av tryckeriet, resp. pappersbruket gottgjorda belopp. Övriga utgifter i avlöningshänseende, bestridda av huvudkontoret:

	1941	1942
för tryckeriet	103,292: 79	110,017: 45
» Tumba bruk	45,119: —	45,459: 40

förlusträkning.

KREDIT. (Inkomster och vinster)	1941 Kronor		1942 Kronor		1942 Kronor	
Lånerörelse.						
Räntor å diskonterade växlar	606,497	13	341,453	48		
» » hypoteks- och kommunlån	3,255,468	42	3,443,589	21		
» » avbetalningslån	2,046,701	89	1,853,153	51		
» » kredit i checkräkning	979,143	69	113,780	92		
Avgifter för kredit i checkräkning	8,991	62	12,367	76		
Inkasseringsavgifter m. m.	1,043	38	801	45		
Inbetalningar å inom linjen förda eller avskrivna lånefordringar	8,634	65	4,600	24	5,769,746	57
Utrikesrörelse	8,403,741	70			7,166,038	61
Svenska statspapper och obligationer	11,212,346	98			13,574,581	35
Övriga inkomster.						
Provisioner	362,690	46	718,905	59		
Avgifter för i förvar mottagna depositioner	192,582	11	195,458	58		
Ersättningar för utländska clearingar	101,022	15	100,000	—		
Ersättning för bestyr med statens bosättningslån	63,075	—	81,750	—		
Inkomster av fastigheter	310,677	55	316,321	84		
Diverse	148,722	25	220,503	47	1,632,939	48
Summa	27,701,338	98			28,143,306	01

Utgående

	1941 Kronor		1942 Kronor		1942 Kronor	
DEBET. (Tillgångar och fordringar)						
Kassa.						
Metallisk kassa:						
Guldmynt enligt 1873 års myntkonvention	45,991,115	—	46,010,245	—		
Omyntat guld samt äldre svenskt guldmynt	399,493,828	36	647,957,597	72		
Utländskt guldmynt	46,846,343	19	44,171,571	04	738,139,413	76
	492,331,286	55				
Annan kassatillgång:						
Silvermynt	369,241	79	148,965	70		
Brons-, järn- och kopparmynt	4,778	07	15,953	78		
Andra bankers postväxlar, checkar m. m.	23,528,472	24	54,465,590	53		
Utländska bankers sedlar	525,735	79	507,503	09	55,138,013	10
	516,759,514	44			793,277,426	86
Svenska statspapper och obligationer.						
Riksgäldskontorets växelkrediter	620,000,000	—	541,000,000	—		
Andra svenska statspapper	21,301,046	58	6,094,378	83		
Andra svenska obligationer	68,451,999	88	2,766,805	—	549,861,183	83
Lånerörelse.						
Rediskonterade växlar	—	—	176,552	89		
Diskonterade växlar	11,086,777	44	9,232,182	20		
Hypoteks- och kommunlån	86,935,880	43	130.578,374	07		
Avbetalningslån	46,485,654	—	45,468,384	—		
Kredit i checkräkning	2,182,990	78	4,175,037	10		
På indrivning beroende medel	11,362	71	15,773	48	189,646,303	74
Utrikesrörelse.						
Utländska statspapper och obligationer . .	515,887,050	62	453,115,561	58		
Växlar, betalbara i utlandet	7,860,966	34	7,536,331	77		
Fordran hos utländsk bank eller bankir	432,100,880	19	225,054,791	65	685,706,685	—
Kursdifferenskonto . . . 291,835,819: 17			275,557,251	89		
Guldregleringskonto . — 48,136,743: 51	243,699,075	66	170,842,153	07	446,399,404	96
Hos riksgäldskontoret innestående medel	6,767,843	18			6,767,843	18
Till Riksgäldskontorets förfogande ställda medel	308,940,962	89			675,046,904	05
Övriga tillgångar	27,575,601	56			183,705,312	31
Summa	2,916,047,606	70			3,530,411,063	93

balansräkning.

KREDIT. (Skulder)	1941 Kronor		1942 Kronor		1942 Kronor	
Utelöpande sedlar	1,699,699,908	92			2,015,544,724	14
Postväxelräkning	3,847,018	72			3,252,914	71
Depositionsräkning	42,934,351	02			72,462,125	70
Kapitalräkning	97,137,116	71			45,279,097	34
Uppsägningsräkning	36,000,000	—			101,201,284	75
Checkräkning.						
Skuld till statliga myndigheter	297,457,874	10	743,867,574	65		
Skuld till bankaktiebolag	416,850,456	41	161,410,356	15		
Övriga medel	5,596,476	60	25,371,166	07	930,649,096	87
Utrikesrörelse.						
Skuld till utländsk bank eller bankir	73,960,104	56			28,280,446	74
Övriga skulder	95,250,963	19			186,546,663	96
Kapital.						
Grundfond	50,000,000	—	50,000,000	—		
Avbetalningslånefond	50,000,000	—	50,000,000	—		
Reservfond	20,000,000	—	20,000,000	—		
Tjänstepensionsfond	2,863,441	32	2,863,441	32		
Familjepensionsfond	3,904,401	86	3,904,401	86		
Balanserade vinstmedel:						
från föregående år	1,069,154	89	1,045,493	29		
vinst för året	19,476,338	40	19,381,373	25	147,194,709	72
Ansvarsförbindelser . . . 36,734,039: 42						
Därtill kommer den ej inbetalda delen av Riksbankens innehav av aktier i Internationella Banken nom. Schw. Frcs 10,000,000 (4,000 aktier à 2,500: — Schw. Frcs), utgörande 75 % av beloppet eller Schw. Frcs 7,500,000: —.						
Summa	2,916,047,606	70			3,530,411,063	93

Vissa inom linjen förda tillgångar och skulder vid 1941 och 1942 års slut.

	1941		1942	
	Kronor		Kronor	
Tillgångar.				
Riksbankens mynt- och medaljsamling	33,226	22	33,226	22
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter vid årens slut enligt nedanstående specifikation	14,972,400	—	14,972,400	—
Aktier i Internationella Banken	1,800,000	—	1,800,000	—
Summa	16,805,626	22	16,805,626	22
Fastigheten i:				
Stockholm: bankhuset	4,250,000	—	4,250,000	—
sedeltryckeriet	1,200,000	—	1,200,000	—
Göteborg	800,000	—	800,000	—
Malmö	425,000	—	425,000	—
Falun	200,000	—	200,000	—
Gävle	280,000	—	280,000	—
Halmstad	380,000	—	380,000	—
Härnösand	175,000	—	175,000	—
Jönköping	150,000	—	150,000	—
Kalmar	380,000	—	380,000	—
Karlskrona	550,000	—	550,000	—
Karlstad	160,000	—	160,000	—
Kristianstad	230,000	—	230,000	—
Linköping	240,000	—	240,000	—
Luleå	325,000	—	325,000	—
Mariestad	137,000	—	137,000	—
Norrköping	313,300	—	313,300	—
Nyköping	428,600	—	428,600	—
Sundsvall	250,000	—	250,000	—
Uppsala	535,000	—	535,000	—
Visby	175,000	—	175,000	—
Vänersborg	250,000	—	250,000	—
Växjö	315,000	—	315,000	—
Örebro	275,000	—	275,000	—
Östersund	115,000	—	115,000	—
Tumba	2,433,500	—	2,433,500	—
Summa	14,972,400	—	14,972,400	—
Skulder.				
Utelöpande postväxlar	12,277	39	12,277	39
» transportsedlar å 3 och 2 rdr på ofärgat papper	338,477	90	338,473	40
» bankosedlar å riksdaler och skillingar	1,315,328	04	1,315,328	04
Lånebanksobligationer med 4 % ränta på ränta	548	08	548	08
» » 4½ % »	5,527	07	5,527	07
» » 3 % »	588	64	588	64
Förbindelser med 4 % ränta för under åren 1802 och 1803 inlämnat silver (s. k. silversedlar)	924	61	924	61
Realisationsobligationer med 4 % ränta till förfallodagen, utgivna för riksgäldssedlarnas inlösen 1803—1807	417	58	417	58
Summa	1,674,089	31	1,674,084	81

Beträffande *avbetalningslånen* redovisas i nedanstående översikt de belopp, som de olika kontoren den 31 december 1942 hade fått sig tilldelade, samt antal och belopp av vid samma tidpunkt utestående lån.

	Tilldelat belopp Kronor	Utestående lån		
		Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	13,295,000	11,128	12,941,872	36
Avdelningskontoret i: Göteborg	3,350,000	3,215	2,942,377	—
Malmö	3,250,000	2,672	2,990,629	62
Falun	1,250,000	795	1,083,377	—
Gävle	1,850,000	1,575	1,606,446	—
Halmstad	1,200,000	553	1,071,856	—
Härnösand	1,050,000	721	879,236	—
Jönköping	2,400,000	1,633	2,131,535	—
Kalmar	725,000	501	606,584	—
Karlskrona	1,050,000	850	911,398	—
Karlstad	730,000	476	660,915	—
Kristianstad	585,000	366	557,093	—
Linköping	1,350,000	797	1,246,974	—
Luleå	2,150,000	2,114	1,813,626	—
Mariestad	700,000	329	583,567	—
Norrköping	1,600,000	1,387	1,531,006	—
Nyköping	910,000	543	878,153	—
Sundsvall	1,075,000	1,026	925,701	—
Umeå	2,125,000	1,564	1,807,493	—
Uppsala	3,570,000	2,762	3,384,163	—
Visby	1,150,000	644	891,343	—
Vänersborg	775,000	447	669,913	—
Västerås	1,050,000	781	975,151	—
Växjö	500,000	259	380,642	—
Örebro	1,150,000	907	1,002,726	—
Östersund	1,160,000	754	1,009,768	—
Summa	50,000,000	38,799	45,483,544	98

Den 31 december 1942 utestående belopp fördelade sig på följande sätt:

A-lån	Kr. 28,195,113: 98
B-lån	» 16,590,961: —
C-lån	» 697,470: —
	Kr. 45,483,544: 98

Under riksbankens förvaltning men utan att ingå i dess balansräkning äro ställda spannmålskreditfonden och bosättningslånefonden.

Från *spannmålskreditfonden* voro den 31 december 1942 två krediter beviljade, nämligen en vid huvudkontoret på 100,000 kronor, varav intet utestod, och en vid avdelningskontoret i Karlskrona på 400,000 kronor, varav utestod ett belopp av 178,433: 26 kronor.

Bosättningslånefondens fördelning på de olika kontoren samt antal och belopp av utestående lån den 31 december 1942 framgå av följande sammanställning.

	Tilldelat belopp Kronor	Utestående lån		
		Antal	Belopp Kronor	
Huvudkontoret	6,090,000	10,450	5,838,332	87
Avdelningskontoret i: Göteborg	2,950,000	4,947	2,775,555	55
Malmö	2,700,000	4,768	2,612,286	49
Falun	700,000	1,326	685,330	—
Gävle	1,050,000	1,905	995,569	90
Halmstad	600,000	1,016	588,684	—
Härnösand	350,000	823	339,038	71
Jönköping	1,150,000	1,945	1,135,161	—
Kalmar	375,000	799	357,390	89
Karlskrona	350,000	718	322,067	25
Karlstad	950,000	1,749	884,598	—
Kristianstad	450,000	1,030	414,269	—
Linköping	475,000	1,245	432,721	—
Luleå	475,000	1,010	458,601	—
Mariestad	575,000	1,017	566,879	—
Norrköping	550,000	1,100	521,340	—
Nyköping	675,000	1,245	660,275	—
Sundsvall	350,000	705	315,882	—
Umeå	350,000	678	326,920	—
Uppsala	425,000	742	420,292	—
Visby	160,000	269	147,553	—
Vänersborg	500,000	993	473,391	—
Västerås	675,000	1,252	659,078	—
Växjö	300,000	588	271,577	—
Örebro	1,000,000	1,603	973,745	—
Östersund	275,000	637	262,105	—
Summa	[1]24,500,000	44,560	23,438,642	66

[1]) varav kr. 1,500,000 förskotterats av riksbanken.

Riksbankens styrelse och vissa styrelseåtgärder.

§ 1.

Vid det val av fullmäktige i riksbanken, som ägt rum under år 1942, hava undertecknade Rooth och Jonsson, vilka voro i tur att avgå, fått sina uppdrag förnyade för valperioden 1942—1945.

Till suppleanter för tiden från valet till dess nytt val under år 1943 försiggått hava utsetts bankrådet Harald Magnusson och ledamoten av riksdagens första kammare Johan Fritjof Ekman samt ledamoten av riksdagens andra kammare John Helmer Bergvall (samtliga omvalda).

Fullmäktige hava därefter inom sig utsett:

till vice ordförande samt förste deputerad och riksbankschef undertecknad Rooth,

till andre deputerade undertecknade Amnér och Björnsson för respektive huvudkontoret och avdelningskontoren,

till inspektör för sedeltryckeriet undertecknad Björnsson och

till inspektör för pappersbruket undertecknad Jonsson.

Därjämte hava fullmäktige meddelat bankdirektören Ferdinand Wallberg förlängt förordnande att vara vice riksbankschef.

Fullmäktige hava meddelat bankrådet Magnusson fortsatt uppdrag att handlägga göromål, som ankomma på ledamot av direktionen.

Magnusson tjänstgör alltjämt såsom finansråd vid svenska beskickningen i Förenta staterna och såsom riksbankens och valutakontorets representant därstädes, med stationeringsort i New York.

§ 2.

Till delegerade för riksdagens verk för år 1943 hava fullmäktige för sin del utsett undertecknade Amnér och Björnsson.

Fullmäktige hava gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret utsett fil. dr Karl Hildebrand och f. d. bankokommissarien Arvid Bertil att för år 1943 å riksbankens och riksgäldskontorets vägnar vara, herr Hildebrand ledamot i direktionen för Göta kanalverk och herr Bertil ombud vid revisionen av samma verk.

Med anledning av föreskrift i 15 § Kungl. förordningen den 5 juni 1942 om jordbrukets kreditkassor hava fullmäktige för en tid av tre år utsett bankrådet Hjalmar Ekengren och tf. bankrådet Klas Böök att vara ledamot resp. suppleant i styrelsen för Svenska Jordbrukskreditkassan.

§ 3.

Inom styrelserna för avdelningskontoren hava följande förändringar ägt rum eller beslutats:

1:o) Direktörerna.

Till direktörer vid kontoren i Falun, Gävle, Kalmar och Sundsvall efter Per Samzelius, Frans Lindgren, Theodor Winbladh och Carl Georg Conradi, vilka samtliga uppnått eller före den 1 oktober 1943 uppnå 65 års ålder, hava förordnats

vid kontoret i *Falun* direktören vid kontoret i Umeå Axel Lalander,

vid kontoret i *Gävle* kamreraren i lönegraden RA 24 vid huvudkontoret David Olsson,

vid kontoret i *Kalmar* kamreraren i lönegraden RA 22 därstädes Gunnar Sahlberg samt

vid kontoret i *Sundsvall* kamreraren i lönegraden RA 24 därstädes Sture Laurén

med tillträde för samtliga den 1 oktober 1943.

Såsom efterträdare till direktör Lalander vid kontoret i *Umeå* har förordnats kamreraren i lönegraden RA 24 därstädes Johannes Strandh.

Vid kontoret i *Norrköping* har förordnandet för Carl Dahl, vilken redan 1941 uppnått 65 års ålder, förlängts till utgången av mars 1943. Till hans efterträdare har utsetts kamreraren i lönegraden RA 24 vid nämnda kontor Nils Hollström.

2:o) Övriga styrelseledamöter jämte suppleanter.

Vid kontoret i *Malmö* har till suppleant efter Jöns Petter Berglund, vilken avlidet, utsetts direktören Sven Gustafsson.

Vid kontoret i *Gävle* har till styrelseledamot efter f. d. rådmannen Erik Leksell, vilken avlidit, utsetts suppleanten, grosshandlaren Nils Kjellerstedt.

Vid kontoret i *Halmstad* har till ledamot av styrelsen efter direktören Edward Löfgren, vilken uppnått 70 års ålder, utsetts suppleanten, landssekreterare Gunnar Wennergren.

Vid kontoret i *Jönköping* har kamreraren Carl Albin Estberg utsetts till styrelsesuppleant.

Vid kontoret i *Karlskrona* har till styrelseledamot efter redaktören Richard Sjöström, vilken avlidit, utsetts riksdagsmannen Helmer Wikström, Karlskrona.

Vid kontoret i *Karlstad* har till ledamot av styrelsen efter vice konsuln John Löfberg, vilken undanbett sig återval, utsetts suppleanten, disponenten Axel Kjellander. Till suppleant har utsetts vice konsuln Henning Johnson.

Vid kontoret i *Kristianstad* har till suppleant utsetts snickaren Anders Brandt.

Vid kontoret i *Nyköping* har till ledamot av styrelsen efter f. d. häradsskrivaren Nils Ödman, vilken uppnått 70 års ålder, utsetts suppleanten,

länsassessorn Herman Ekvall. Till suppleanter vid samma kontor ha utsetts kronokassören Bror Gustaf Forsell, disponenten Arvid Vilhelm Eugen Ståhlbrand och barnavårdsinspektören Walle Andersson, samtliga nyvalda.

Vid kontoret i *Sundsvall* ha till suppleanter utsetts grosshandlaren Richard Fridolf Norrlin, bibliotekarien Carl August Nordlander och assessorn Helge Emanuel Thomson, samtliga nyvalda.

Vid kontoret i *Umeå* har till ledamot av styrelsen efter handlanden Ivar Eriksson, vilken avlidit, utsetts suppleanten, direktören Gunnar Utterström, samt till ny suppleant grosshandlaren Robert Arvid Röring.

§ 4.

Riksbankens officiella diskonto och räntesatser under år 1942 framgå av följande uppställning:

	På högst tre månader:	På längre tid än tre, högst sex månader:	På högst en månads uppsägning:
För växlar	3 %	3½ %	—
För lån:			
mot säkerhet av:			
obligationer, utfärdade av svenska staten, allmänna hypoteksbanken och Konungariket Sveriges stadshypotekskassa	3 %	3½ %	3 %
obligationer, utfärdade av svenska bostadskreditkassan, svenska skeppshypotekskassan, kommuner, landsting, inteckningsbolag, Göteborgs hypotekskassa och Aktiebolaget Industrikredit	3½ %	4 %	3½ %
aktier	4½ %	5 %	—
mot annan säkerhet	4 %	4½ %	—

Vid rediskontering åt affärsbanker och centralkassor för jordbrukskredit av växlar med högst 90 dagars återstående löptid har beräknats ½ procent lägre diskonto än vad som följer av ovanstående uppställning. Vid rediskontering eller belåning av svenska statens skattkammarväxlar tillämpas från och med den 20 januari 1942 för alla kategorier låntagare tillsvidare gällande returdiskonto.

För lån, som beviljas affärsbanker, sparbanker, Svenska jordbrukskreditkassan eller centralkassor för jordbrukskredit mot säkerhet av vissa obligationer eller av inteckningar, skall räntan utgöra 3 procent, detta även om lånetiden överstiger tre månader. Beträffande inteckningslån tillämpas dock

denna räntesats endast under förutsättning, att inteckningen ligger inom 50 procent av fastighetens taxeringsvärde.

Räntan å lån till inteckningsbolag ävensom till vissa hypoteks- och tomträttskassor mot säkerhet av inteckningar inom 50 procent av taxeringsvärdet utgör tillsvidare likaledes 3 procent.

§ 5.

Jämlikt medgivande av 1942 års riksdag (prop. nr 185, riksdagens skrivelse nr 242) må riksgäldskontoret intill utgången av budgetåret 1942/43 förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldsbevis intill ett belopp av 420 miljoner kronor, ställa medel till förfogande för statens reservförrådsnämnd, avsedda att användas för förvärv från riksbanken av för nämndens verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor. Med stöd av detta bemyndigande hade riksbanken vid utgången av år 1942 ställt ett belopp av 256 miljoner kronor till reservförrådsnämndens förfogande mot riksgäldskontorets förbindelse, att vid anfordran tillhandahålla skattkammarväxlar motsvarande beloppet.

Riksbanken har vidare lämnat riksgäldskontoret kredit till ett belopp, som vid årsskiftet uppgick till 285 miljoner kronor, för likvid i utländska valutor eller guld av inköp i utlandet för andra statliga myndigheter än reservförrådsnämnden.

§ 6.

Från avbetalningslånefonden, vilken uppgår till 50 miljoner kronor, utgjorde utlåningen vid 1942 års utgång sammanlagt 45,483,544 kronor 98 öre.

Räntan å lån från fonden utgör för närvarande 4 %.

Rörande fondens verksamhet hänvisas i övrigt till de å sid. 13 intagna uppgifterna.

§ 7.

Till statens bosättningslånefond har riksdagen hittills såsom kapital anvisat sammanlagt 23 miljoner kronor.

Då dessa medel sistlidna höst blivit i det närmaste förbrukade, ha fullmäktige hos Kungl. Maj:t hemställt, att förslag måtte avlåtas till riksdagen om att å tilläggsstat för budgetåret 1942/43 måtte anvisas ett reservationsanslag av 3 miljoner kronor. Samtidigt hemställes, att för nästkommande budgetår måtte anvisas ett reservationsanslag av 4.3 miljoner kronor.

I avvaktan på att förstnämnda medel skola bliva tillgängliga har riksbanken för undvikande av stagnation i låneutgivningen tillfälligtvis ställt erforderliga medel till förfogande.

Utlåningen från fonden vid årsskiftet utgjorde 23,438,642 kronor 66 öre.

Rörande lånens antal och fördelning hänvisas till sammanställningen å sid. 14.

Räntan å lån från fonden har av Kungl. Maj:t fastställts till 4 % (S. F. S. 679/42).

§ 8.

Från spannmålskreditfonden, vilken för närvarande uppgår till 2,500,000 kronor, hade vid årsskiftet beviljats två krediter å sammanlagt 500,000 kronor (se sid. 14).

Räntan å lån från fonden, som intill den 1 september 1942 utgjorde 4.1 %, har av fullmäktige för innevarande konsumtionsår fastställts till 3.5 %.

§ 9.

För utlämnande av lån för anordnande av skyddsrum anvisade 1940 års riksdag på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag å 15 miljoner kronor. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 28 augusti 1942 har medgivits, att anslaget må disponeras jämväl under innevarande budgetår.

Vid riksbankens samtliga kontor funnos per den 31 december 1942 utestående sammanlagt 1,181 lån å tillhopa 2,111,995 kronor 64 öre. Motsvarande siffror vid föregående årsskifte utgjorde 1,263 lån, respektive 2,461,031 kronor.

Räntan å lån från fonden utgör 5 %.

§ 10.

Från den enligt beslut av 1941 års riksdag inrättade fonden för hantverks- och småindustrikredit, vilken fond skall förvaltas av riksbanken, har någon utlåning hittills icke förekommit.

§ 11.

Riksbanken har fungerat såsom clearingnämndens bankförbindelse för clearingarna med Belgien, Danmark, Italien, Nederländerna, Norge, Sovjet-Unionen, Turkiet och Tyskland.

I enlighet med vad som förutsatts vid avslutandet av gällande svensk-finska handels- och betalningsavtal har riksbanken medverkat vid fullgörande av likvider i samband med varuutbytet mellan Sverige och Finland.

Riksbanken har vidare fungerat såsom clearingnämndens bankförbindelse för betalningsspärren gentemot Frankrike och Spanien samt betalningsöverenskommelsen med Bulgarien.

Den mellan riksbanken och Bank of England i december 1939 ingångna betalningsöverenskommelsen har med vissa jämkningar förlängts.

Överenskommelsen mellan riksbanken och Bank of Canada om reglering av vissa betalningar mellan de båda länderna har varit i kraft under året.

§ 12.

Jämlikt beslut av 1941 års riksdag har riksgäldskontoret per den 30 juni 1942 övertagit vissa av riksbanken till finska staten lämnade krediter å sammanlagt 80.4 miljoner kronor.

§ 13.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 15 maj 1942 har riksbanken bemyndigats att köpa och sälja å Stockholms fondbörs noterade svenska aktier, i den mån aktierna köpas av riksbanken i samband med att de förvärvas från utlandet.

§ 14.

I syfte att söka ernå en viss minskning av förekommande överskottsmedel på penningmarknaden bereddes allmänheten tillfälle att före utgången av november månad 1942 till riksbanken inbetala värnskatt, som förfölle till betalning i februari—mars 1943, ävensom å kronodebetsedel debiterade utskylder, som förfölle till betalning i april samma år. Vederbörande insättare tillerkändes därvid viss räntegottgörelse.

I enlighet härmed inbetalades till riksbanken utskylder till ett sammanlagt belopp av c:a 15 miljoner kronor.

§ 15.

Den 6 och den 7 oktober 1942 hava representanter för centralbankerna i Danmark, Finland och Sverige sammanträtt i Stockholm för överläggningar i frågor av gemensamt intresse.

§ 16.

Sammanlagda kostnaden för de valvsutrymmen, vilka fullmäktige omförmält under § 18 i sin berättelse till bankoutskottet vid 1941 års riksdag och vilka, exklusive viss inredning, kostnadsberäknats till 204,000 kronor, hava uppgått till 245,891 kronor 98 öre.

§ 17.

Arbetena med ombyggnad av riksbankens kontorsfastighet i Göteborg, vartill 1941 års riksdag anvisat förslagsvis 750,000 kronor, äro under utförande och beräknas bliva färdiga under förra hälften av innevarande år.

Igångsättandet av de arbeten, för vilkas utförande 1942 års riksdag ställt ytterligare förslagsvis 220,000 kronor till förfogande för beredande av lokaler åt Andra eskaderstaben och Västra flygbasområdesstaben, har av skilda orsaker blivit fördröjt. Uppdrag har numera lämnats åt G. Albert Gustafssons byggnadsaktiebolag, vilket på entreprenad har sig anförtrott utförandet av förstnämnda ombyggnadsarbeten, att på räkning verkställa jämväl nu ifrågavarande arbeten.

Enligt nu föreliggande räkenskaper och beräkningar kommer det att uppstå viss ej obetydlig kostnadsbesparing på de år 1941 beslutade arbetena, under det att de föregående år beslutade arbetena — väsentligen på grund av inträdda prisstegringar — komma att bliva dyrare än som beräknats. Kostnaden för samtliga arbeten torde emellertid icke komma att med mera än omkring 20,000 kronor överstiga sammanlagda beloppen av de för sagda arbeten anvisade anslagen eller 990,000 kronor.

§ 18.

Utredningen angående riksbankens omorganisation föreligger numera färdig. Resultatet innefattas i ett av vice riksbankschefen Wallberg utarbetat förslag i ämnet.

Efter förberedande behandling inom fullmäktige ha på anmodan yttranden över förslaget avgivits av föreståndarna för huvudkontorets olika avdelningar, förvaltaren vid Tumba bruk och föreståndaren för sedeltryckeriet, flertalet kontorsstyrelser i landsorten, särskilda av fullmäktige efter förslag av kontorsstyrelserna utsedda granskningsmän ävensom av vederbörande personalsammanslutningar.

Såvitt förslaget avser personalens löneställning och övergångsbestämmelserna, har detsamma granskats av en av fullmäktige tillsatt kommitté, bestående av generaldirektören Erik Stridsberg, ordförande, statssekreteraren E. A. Westling och statskommissarien B. E. Johnsson.

Förslaget jämte inkomna yttranden äro för närvarande föremål för genomgång av herr Wallberg.

Inom den närmaste tiden komma fullmäktige att upptaga ärendet till slutlig behandling och därefter göra de framställningar till Bankoutskottet, vartill anledning må föreligga.

§ 19.

Sedan 1942 års riksdag utfärdat nya tjänste- och familjepensionsreglementen för riksdagens verk, hava delegerade för riksdagens verk utfärdat *dels* vissa särskilda övergångsbestämmelser till familjepensionsreglementet, *dels och* föreskrifter rörande tillämpning av ifrågavarande båda reglementen.

Fullmäktige hava uppdragit åt 1941 års pensionskommitté att, i anslutning till de av nästföregående års riksdag godkända tjänste- och familjepensionsreglementena för arbetare vid den allmänna statsförvaltningen, utarbeta förslag till nya sådana reglementen för arbetarna vid riksbankens sedeltryckeri och pappersbruk.

§ 20.

På framställning av fullmäktige hava delegerade för riksdagens verk medgivit, att ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän i riksbanken nästlidna höst beviljades tjänstledighet för deltagande i skördearbete under samma

villkor, som gälla för befattningshavare med avlöning enligt civila avlöningsreglementet eller civila icke-ordinarie reglementet (S. F. S. 754/1942).

Enahanda medgivande lämnades sedermera av fullmäktige beträffande arbetarna vid Tumba bruk.

§ 21.

Expeditionstiden vid riksbankens huvudkontor har från och med 1 oktober 1942 utsträckts med en halv timme per dag och omfattar numera tiden kl. 9.30—15.00, lördagar och helgdagsaftnar kl. 9.30—13.00.

§ 22.

I anledning av att riksbanken icke tillmötesgått vissa av Civilförvaltningens personalförbund framförda önskemål beträffande anställningsvillkoren för huvudkontorets kontorsbud, har personalförbundet, såsom omnämnts i fullmäktiges berättelse till 1942 års statsrevisorer, förklarat huvudkontoret i blockad i fråga om nyanställning av vaktpersonal. Förhandlingar hava i denna fråga ägt rum med personalförbundet, men någon överenskommelse har ännu icke kommit till stånd. Riksbanken har för närvarande icke några kontorsbud.

§ 23.

Genom stämning till Stockholms rådhusrätt har trafikbilägaren Wiktor Claesson, Ronehamn, Gotland, anhängiggjort talan mot riksbanken med yrkande om utbekommande av 5,000 kronor jämte ränta och rättegångskostnader. Claessons talan grundas på att han vid kontoret i Visby inlöst två av honom utställda och vid nämnda kontor diskonterade växlar å sammanlagt nyssnämnda belopp, å vilka Claessons namn skulle ha förfalskats.

Genom dom den 29 december 1942 har rådhusrätten bifallit Claessons talan.

Åtgärder hava vidtagits för målets fullföljande i högre instans.

§ 24.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar av huvudkontorets kassor och förvaringsrum ha under året verkställts.

Inspektioner av avdelningskontoren ha verkställts:

av undertecknad *Rooth* vid kontoren i Halmstad, Luleå, Norrköping, Umeå och Örebro,

av undertecknad *Amnér* vid kontoren i Kalmar och Karlskrona,

av undertecknad *Björnsson* vid kontoren i Malmö, Jönköping, Kristianstad, Mariestad, Nyköping, Visby, Vänersborg, Västerås, Växjö och Östersund samt

av vice riksbankschefen *Wallberg* vid kontoren i Göteborg, Falun, Gävle, Härnösand, Karlstad, Linköping, Sundsvall och Uppsala.

Vid inspektion av kontoret i Östersund deltog undertecknad Gränebo.

Vid inspektion av kontoren i Kalmar och Linköping deltog undertecknad Anderson.

Särskilda undersökningar genom därtill utsedda tjänstemän hava företagits vid samtliga avdelningskontor.

Föreskrivna inventeringar av Tumba bruks kassa hava under året ägt rum.

§ 25.

För riktigheten av de å sid. 8—12 lämnade sifferuppgifterna ansvara föreståndaren för räkenskapsavdelningen K. G. Simonsson och tjänstemannen R. Eckerström, vilka i riksbankens bokslut undertecknat, respektive kontrasignerat ifrågavarande räkningar.

§ 26.

Fullmäktige överlämna härjämte inom behörig tid inkomna berättelser från styrelserna för bankens samtliga avdelningskontor.

Stockholm den 14 januari 1943.

DAG HAMMARSKJÖLD.

IVAR ROOTH.	A. AMNÉR.	EDV. BJÖRNSSON.
C. P. V. GRÄNEBO.	CONRAD JONSSON.	IVAR ANDERSON.

Hjalmar Ekengren.